

Persbericht

Luxemburg, 12 september 2022

Aankoop van COVID-19-vaccins door EU: volgens EU-auditors zijn er lessen te leren

De Europese Unie heeft een op maat gesneden gecentraliseerd systeem voor de aankoop van vaccins opgezet. Hiermee kon een eerste gediversifieerde portefeuille van kandidaat-vaccins worden samengesteld en werden voldoende doses COVID-19-vaccins ingekocht. De EU begon echter later met de aankoop van vaccins dan het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten. Toen zich in de eerste helft van 2021 ernstige leveringstekorten voordeden, werd duidelijk dat de meeste contracten die de Europese Commissie had gesloten geen specifieke bepalingen bevatten om verstoringen van de leveringen aan te pakken. De prestaties van het aanbestedingsproces werden niet voldoende onderzocht. Dat wordt geconcludeerd in een speciaal verslag dat de Europese Rekenkamer (ERK) vandaag heeft gepubliceerd. De auditors merken ook op dat de Commissie dat proces nog niet heeft getoetst of gebenchmarkt om hieruit lering te trekken voor de toekomst. Ook is zij momenteel niet van plan het aanbestedingssysteem dat zij tijdens de pandemie gebruikte te toetsen aan de hand van stresstests of simulaties.

“De vraag of de Commissie en de lidstaten COVID-19-vaccins doeltreffend hebben aangekocht, is zeer relevant”, aldus Joëlle Elvinger, het ERK-lid dat de controle leidde. “We hebben voor dit onderwerp gekozen vanwege de centrale rol die vaccins hebben gespeeld in de respons op de COVID-19-pandemie, de ongekende aard van de betrokkenheid van de EU bij de aankoop van vaccins en de bijbehorende uitgaven. Onze bevindingen dienen als bijdrage tot de verdere ontwikkeling van de paraatheid en de responscapaciteit van de EU op het gebied van pandemieën.”

Toen het aanbestedingsproces van de EU voor vaccins medio 2020 van start ging, was niet bekend of en wanneer er een COVID-19-vaccin op de markt zou komen. De EU moest handelen voordat er duidelijke wetenschappelijke gegevens beschikbaar waren over de veiligheid en werkzaamheid van kandidaat-vaccins. Zij heeft er daarom voor gekozen een aantal kandidaten te steunen om een eerste portefeuille samen te stellen met verschillende vaccintechnologieën en -producenten. Tegen november 2021 had de Commissie namens de lidstaten voor 71 miljard EUR aan contracten ondertekend voor de aankoop van maximaal 4,6 miljard COVID-19-vaccindoses. De meeste van deze contracten zijn aankoopovereenkomsten. Hierbij deelt de Commissie het ontwikkelingsrisico van een vaccin met de vaccinproducenten en ondersteunt zij de voorbereiding van de opgeschaalde productiecapaciteit met vooruitbetalingen uit de EU-begroting.

Dit persbericht is bedoeld om de kernboodschap weer te geven van het speciaal verslag van de Europese Rekenkamer. Het volledige verslag is te vinden op eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Bij de onderhandelingen werd een aanbestedingsproces gevolgd dat is vastgesteld in het Financieel Reglement van de EU. In dat proces stonden de voorbereidende onderhandelingen centraal die plaatsvonden voordat een aanbesteding werd uitgeschreven. De EU had zich verzekerd van voldoende doses om tegen het einde van de zomer van 2021 ten minste 70 % van de volwassen bevolking te vaccineren, nadat zij in de eerste helft van 2021 te kampen had met uitdagende leveringstekorten bij twee producenten. De Commissie kon producenten voor de rechter dagen, en in één geval heeft zij dat ook gedaan. Volgens de auditors hebben de onderhandelaars van de EU de uitdagingen die gepaard gaan met de productie en toeleveringsketen van vaccins pas na de ondertekening van het grootste deel van de contracten volledig geanalyseerd. De voorwaarden van de contracten zijn in de loop van de tijd veranderd. De contracten die in 2021 werden ondertekend, bevatten striktere bepalingen over belangrijke kwesties — zoals tijdschema's voor de levering en productielocatie — dan die welke in 2020 werden ondertekend. De overeengekomen voorwaarden zijn verschillend voor elk contract, met uitzondering van de naleving van de beginselen van de Richtlijn productaansprakelijkheid. De lidstaten zijn overeengekomen de risico's voor de producenten in verband met de aansprakelijkheid voor bijwerkingen te verminderen (het beginsel van risicodeling in de strategie voor vaccins). De bepalingen in de contracten met producenten van COVID-19-vaccins verschillen van de praktijk van vóór de pandemie. De lidstaten hebben namelijk een aantal financiële risico's overgenomen die doorgaans door de vaccinproducenten worden gedragen.

De Commissie heeft voorgesteld de voor COVID-19 opgezette aanpak van aanbestedingen voort te zetten voor toekomstige gezondheids crises. De prestaties van het aanbestedingsproces voor vaccins zijn echter niet onderzocht in de verslagen van de Commissie of de Raad over de “geleerde lessen” uit de COVID-19-pandemie, afgezien van het algemene resultaat ervan. De auditors bevelen aan om op basis van de geleerde lessen richtsnoeren op te stellen voor het plaatsen van aanbestedingen in het kader van een pandemie. Ook moet de EU-aanpak van aanbestedingen voor medische tegenmaatregelen worden onderworpen aan een stresstest, zodat de EU zo nodig in de toekomst beter voorbereid is.

Achtergrondinformatie

De aankoop van vaccins werd deels betaald uit het instrument voor noodhulp (Emergency Support Instrument, ESI). Dit is een rechtstreeks door de Commissie beheerd financieringsinstrument waarmee de Commissie in geval van rampen steun kan verlenen binnen de EU. Het grootste deel van de aankoop werd gefinancierd door middel van rechtstreekse bijdragen uit de begrotingen van de lidstaten.

Speciaal verslag 19/2022 *“De aankoop door de EU van COVID-19-vaccins — Voldoende doses veiliggesteld na een trage start, maar prestaties van het proces niet voldoende beoordeeld”* is beschikbaar op de [website van de ERK](#). De controle bouwt voort op de ERK-analyse uit 2021 van [de initiële bijdrage van de EU aan de volksgezondheidsmaatregelen in reactie op COVID-19](#).

Perscontact

Persdienst van de ERK: press@eca.europa.eu

- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu — M: (+352) 691 553 547
- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu — M: (+352) 691 551 502
- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu — M: (+352) 621 552 224